

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧДТУ

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ОП № 16/4**

**ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
під час виконання лабораторних (практичних) робіт в лабораторіях
кафедри фундаментальних дисциплін та прикладного матеріалознавства
ФАКУЛЬТЕТ ЕЛЕКТРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ,
АВТОТРАНСПОРТУ ТА МАШИНОБУДУВАННЯ**

м. Черкаси
2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧДТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ЧДТУ

№ ~~95/03-03~~ від ~~25.03.2025~~ року

Проректор

Микола КУНИЦЬКИЙ

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ОП № 16/4

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧДТУ
під час виконання лабораторних (практичних) робіт
в лабораторіях

кафедри Фундаментальних дисциплін та прикладного матеріалознавства

факультету Електронних технологій, автотранспорту та машинобудування

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці (далі - Інструкція) для здобувачів вищої освіти під час виконання лабораторних (практичних) робіт в приміщеннях та лабораторіях кафедри Фундаментальних дисциплін та прикладного матеріалознавства (далі – Кафедра) є нормативним актом з охорони праці і поширюється на здобувачів вищої освіти (далі –ЗВО) Черкаського державного технологічного університету (далі — Університет).

1.2. Інструкція встановлює вимоги з охорони праці для здобувачів вищої освіти які виконують роботи з використанням обладнання, інструментів та приладів кафедри Фундаментальних дисциплін та прикладного матеріалознавства під час виконання лабораторних (практичних) робіт в приміщеннях та лабораторіях кафедри Фундаментальних дисциплін та прикладного матеріалознавства.

1.3. Інструкція з охорони праці для здобувачів вищої освіти розроблена відповідно до Закону України “Про охорону праці”, на основі “Положення про розробку інструкцій з охорони праці”, затвердженого Наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9, “Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”, затвердженого Наказом державного комітету з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15 зі змінами та “Вимог щодо безпеки та захисту здоров`я працівників під час роботи з екранними пристроями”, НПАОП 0.00-7.15-18 затверджених наказом МСП України від 14.02.2018 р.№ 207, “Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів”, затверджених Наказом

МСП України від 14.02.2018 р.№ 207, “Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів”, затверджених Наказом Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 № 258 зі змінами.

1.4. Інструкція спрямована на забезпечення безпечних та нешкідливих умов праці на робочих місцях, встановлює вимоги щодо дотримання безпечних правил поведінки ЗВО під час виконання лабораторних (практичних) робіт та пов'язана забезпечити виконання вимог з охорони праці та техніки безпеки під час проведення лабораторних, практичних занять в лабораторіях та приміщеннях кафедри та інші дії, що передбачені освітньої програмою.

Під час занять ЗВО зобов'язані дотримуватись нормативно правових актів з охорони праці, “Правил внутрішнього розпорядку Черкаського державного технологічного університету”, цієї Інструкції та інших локальних нормативних актів Університету.

1.5. Допуск до виконання лабораторних (практичних) робіт здійснюється в разі якщо ЗВО :

1.5.1 Пройшли вступний та первинний інструктаж на робочому місці відповідно до інструкцій з охорони праці та техніки безпеки для ЗВО кафедри, інструкції з охорони праці при роботі з персональним комп'ютером, відповідних інструкцій за видами робіт та інструкцій щодо експлуатації застосовуваного обладнання, верстатів, приладів, інструментів та апаратури про що робляться записи у відповідних журналах обліку проведення інструктажів з питань охорони праці та техніки безпеки для ЗВО;

1.5.2 Пройшли інструктаж з експлуатації обладнання та технічних засобів навчання (далі - ТЗН), які розташовані в приміщеннях та лабораторіях.

У подальшому ЗВО проходять повторні інструктажі на робочому місці раз на півроку.

1.6 Первинний, повторний, позаплановий та цільовий інструктажі з охорони праці та техніки безпеки для ЗВО проводить відповідальна особа з питань охорони праці, цивільного захисту та пожежної безпеки на Кафедрі. Проведення інструктажів реєструється у журналі реєстрації інструктажів з обов'язковими підписами тих, хто проводив інструктаж і тих, кого інструктували.

1.7 Позаплановий інструктаж на робочому місці проводиться з ЗВО при:

1.7.1 Введенні в дію нових або переглянутих нормативно правових актів з охорони праці;

1.7.2 Внесенні змін та доповнень до них або внесення змін до умов виконання навчальних завдань (лабораторних робіт, виробничої практики, професійної підготовки тощо);

1.7.3 Порушенні ЗВО вимог нормативно-правових актів, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;

1.7.4 Інших випадках або нещасних випадках залежно від обставин, що

спричинили потребу його проведення.

1.8 Кожен ЗВО повинен знати розташування приміщень Кафедри, основних і запасних виходів (згідно з планом евакуації на випадок пожежі та/або надзвичайних ситуацій) звертати увагу на попереджувальні знаки та знаки заборони, знати розташування побутових приміщень Кафедри, місце розташування вимикачів електромережі, засобів пожежогасіння, дотримуватись виробничої санітарії та особистої гігієни.

1.9 Кожен ЗВО повинен володіти методикою і практичними навичками надання першої домедичної допомоги, знати місце розташування аптечки і призначення медикаментів у ній.

1.10 Основними небезпечними виробничими факторами для ЗВО під час виконання лабораторних (практичних) робіт є:

1.10.1 Значна кількість освітлювальних приладів, комп'ютерів та іншого електрообладнання напругою 220 В;

1.10.2 Фізичні та нервово-психічні перевантаження (розумове й емоційне перенапруження, монотонність праці);

1.10.3 Прямі та відбиті відблиски від екранів і несприятливий розподіл яскравості в полі зору;

1.10.4 Напруга зорових органів і пов'язана з нею втома;

1.10.5 Тривале перебування в одному і тому самому статичному положенні;

1.10.6 Травмування гострими предметами;

1.10.7 Ураження електричним струмом.

1.11 ЗВО має право відмовитись від виконання лабораторних (практичних) робіт, якщо створилась небезпечна для його життя і навколишнього середовища ситуація, або для людей, які його оточують. На робочому місці необхідно підтримувати чистоту і порядок.

Під час виконання робіт ЗВО зобов'язані:

1.11.1 Дотримуватись "Правил внутрішнього розпорядку Черкаського державного технологічного університету", інших локальних нормативних актів Університету;

1.11.2 Під час виконання лабораторних (практичних) робіт в лабораторіях та приміщеннях Кафедри дотримуватись рекомендацій педагогічного та учбово-допоміжного персоналу, які є керівниками робіт. Застосовувати необхідні засоби для виконання визначених вимог з охорони праці;

1.11.3 Виконувати вимоги охорони праці та правил техніки безпеки на Кафедрі та в Університеті;

1.11.4 Виконувати вимоги правил безпечної експлуатації устаткування, обладнання, верстатів, інструментів та апаратури;

1.11.5 Під час роботи з комп'ютерною технікою слід дотримуватися режимів праці і відпочинку відповідно до вимог відповідних державних санітарних правил і норм роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин;

1.11.6 Виконувати вимоги правил охорони праці під час експлуатації персонального комп'ютера та/або іншої комп'ютерної техніки (далі - ПК) та оргтехніки;

1.11.7 Дотримуватись правил пожежної безпеки та безпечної евакуації з приміщень Кафедри та Університету, знати розміщення та вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння;

1.12 Відлучатися під час проведення лабораторних (практичних) робіт на тривалий час дозволяється лише з дозволу викладача або керівника робіт.

1.14 Співпрацювати з керівництвом Університету в питаннях щодо створення безпечних та нешкідливих умов праці, повідомляти про порушення вимог охорони праці та пожежної безпеки.

1.15 У разі нещасного випадку, ЗВО, який його виявив, або сам потерпілий повинні вжити заходів до надання необхідної домедичної допомоги та негайно повідомити викладача або керівника робіт.

1.16 При пересуванні по території Університету чи за його межами необхідно дотримуватися наступних вимог:

1.16.1 Ходити тільки по пішохідних доріжках, тротуарах;

1.16.2 Переходити залізничні шляхи і автомобільні дороги тільки у встановлених місцях;

1.16.3 При виході з будівель, на дорогу пересвідчитися у відсутності транспорту, що рухається.

1.17 Особи які порушили вимог даної Інструкції, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБІТ

2.1. Здобувачі вищої освіти з дозволу викладача або учбово-допоміжного персоналу повинні зайти до приміщення, лабораторії, комп'ютерних класів та підготувати до навчальних занять своє робоче місце.

2.2 Перед початком виконання робіт здобувач вищої освіти повинен:

2.2.1 Оглянути і підготувати робоче місце відповідно до вимог безпеки:

2.1.2 Комп'ютерне обладнання повинне стояти у місцях, передбачених для відповідної техніки, положення клавіатури та монітору й кути їх нахилу мають відповідати рекомендаціям з експлуатації такої техніки;

2.1.3 Візуально перевірити стан обладнання, справність електропроводки, з'єднувальних шнурів, штепсельних вилок, розеток;

2.1.4 Усі кабелі, що з'єднують процесорний блок з іншими пристроями, слід вставляти та виймати тільки при вимкненому обладнанні, комп'ютері та інших його пристроях. Засоби праці на робочому місці розташовують згідно з послідовністю робіт, що виконуються;

2.1.5 Перевірити освітленість робочих місць і підходів до них;

2.2 Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись вимог інструкції з охорони праці при роботі з персональним комп'ютером, відповідних інструкцій за видами робіт та інструкцій щодо експлуатації застосовуваного обладнання, верстатів, приладів та інструментів затверджених наказом ЧДТУ.

2.3 Про всі пошкодження та несправності обладнання здобувач вищої освіти зобов'язаний негайно повідомити викладача та керівника робіт і не розпочинати роботи до усунення несправності.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Дотримуватись вимог інструкції під час експлуатації обладнання, верстатів, приладів, інструментів та апаратури, яке використовується при проведенні лабораторних робіт.

3.2. При експлуатації комп'ютерного обладнання та апаратури :

3.2.1 Забороняється вмикати і вимикати комп'ютерну техніку з електромережі;

3.2.2 Забороняється працювати на комп'ютері у вологому верхньому одязі.

3.2.3 Працювати на клавіатурі чистими сухими руками, не натискати на ті чи інші клавіші без потреби або навмання.

3.2.4 Працювати з дисплеєм на відстані не менше 60-70 см від екрана.

3.2.5 Забороняється торкатися до екрана і тильного боку дисплея, дротів живлення, пристроїв заземлення, з'єднувальних кабелів.

3.3 Забороняється намагатись самостійно усунути виявлену несправність в роботі обладнання, верстатів, приладів, інструментів та апаратури.

3.4 Забороняється класти на обладнання, інструменти та апаратуру сторонні предмети.

3.5 У разі появи запаху горілого, незвичайних звуків або самовільного вимкнення апаратури негайно повідомте про це викладача або обслуговуючий персонал лабораторії.

3.6 Забороняється заносити до лабораторії напої та вживати їжу на робочих місцях.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Прибрати робоче місце.

4.2. Працююче електрообладнання і освітлення вимкнути з робочого стану.

4.3. Дотримуватись санітарних норм та правил особистої гігієни, яких має дотримуватись здобувач вищої освіти після закінчення роботи.

4.4. Про всі порушення та пошкодження під час виконанні лабораторних робіт повідомити викладача або керівника робіт.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНІЙ СИТУАЦІЇ

5.1 Ознаками можливих аварійних ситуацій є:

5.1.1 Запах гарі, диму, газу, візуальна поява диму;

5.1.2 Поява вібрації або нехарактерних шумів;

5.1.3 Наявність електричного струму при дотику до металевих частин обладнання;

5.1.4 Нагрівання електричних дротів понад норми та загоряння технологічного (комп'ютерного) устаткування; непередбачене вимкнення електропостачання, коротке замикання електрокомунікацій, електрообладнання тощо;

5.2 У випадку виникнення аварійної ситуації необхідно:

5.2.1 Зупинити роботу, прийняти міри по попередженню травматизму та залишити небезпечну зону.

5.2.2 При попаданні людини під дію електроструму необхідно негайно зупинити подачу електроструму до приміщення (відключити автомат чи рубильник на розподільчому електрощитку).

5.2.3 При наявності потерпілих вжити заходів (до прибуття швидкої медичної допомоги) щодо надання їм першої домедичної допомоги. Конкретні дії щодо надання першої допомоги потерпілому при різноманітних ураженнях викладені в інструкції з надання першої (долікарської) допомоги, що діє в університеті, та вивчається при проходженні навчання та інструктажів з питань охорони праці.

5.3 У разі несправності електромережі необхідно вимкнути всі електроприлади та повідомити викладача, керівника робіт, керівника Кафедри або відповідні технічні служби.

5.4 При виникненні пожежі негайно повідомити викладача, або керівника робіт, викликати пожежну команду і покинути приміщення.

5.5 У випадку виникнення пожежі діяти за інструкцією про заходи протипожежної безпеки на Кафедрі і планом евакуації.

5.6 У випадку травмування вміти надати першу долікарську допомогу, викликати, при необхідності, швидку медичну допомогу і повідомити керівника.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1 Перевірка і перегляд цієї Інструкції здійснюються не рідше одного разу на 5 років.

6.2 Ця Інструкція з повинна бути достроково переглянута в наступних випадках:

6.2.1 При перегляді міжгалузевих і галузевих правил і типових інструкцій з охорони праці;

6.2.2 При зміні умов праці на конкретному робочому місці;

6.2.3 При впровадженні сучасного обладнання та техніки, устаткування та/або технологій;

6.2.4 За результатами аналізу матеріалів розслідування аварій, нещасних випадків і професійних захворювань;

6.2.5 На вимогу Державної служби України з питань праці.

6.3. Якщо протягом 5 років з дня затвердження (введення в дію) цієї Інструкції умови праці та зміни в структурі Університету не здійснюються, то дія Інструкції продовжується на наступні 5 років.

6.4 Відповідальність за своєчасне внесення змін і доповнень, а також

перегляд цієї Інструкції покладається на відповідальну особу з питань охорони праці Кафедри.

6.5 Ця Інструкція розроблена в двох примірниках один з яких передається до відділу охорони праці та цивільного захисту Університету, а інший зберігається на Кафедрі.

ІНСТРУКЦІЮ РОЗРОБИВ:

Завідувач кафедрою _____

В'ячеслав ВАЩЕНКО

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

ПОГОДЖЕНО:

Начальник відділу охорони праці
та цивільного захисту

Майя ТАРАСЕНКО

Провідний юрисконсульт
юридичного відділу

Володимир ПІВНЕНКО

Голова ППО ЧДТУ
(за згодою)

Василь ЗАГОРОДНІЙ

законодавства.